

Romanul obiectiv, mitic, tradițional

Scrie un eseu de 2 – 3 pagini, în care să prezinți *tema și viziunea despre lume*, reflectate într-un roman studiat. În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

C1. Evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea romanului studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;

C2. Comentarea a două secvențe relevante pentru tema romanului studiat;

C3. Analiza a două elemente de structură, compoziție și de limbaj, semnificative pentru romanul studiat (de exemplu: acțiune, conflict, relații spațiale și temporale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, instanțele comunicării narative, registre stilistice, limbaj etc.)

Cerința-reper	Dezvoltarea
I. Introducere	Romanul Baltagul este un text narativ reprezentativ pentru aspectul monumental al operei lui Mihail Sadoveanu. Garabet Ibrăileanu afirma: „Literatura domnului Sadoveanu are amploarea...literaturii întregi a unui popor, ca și literatura populară”. Creația sadoveniană, care cuprinde peste o sută de volume, traversează o jumătate de secol de literatură română, epocă atât a marelui roman realist, cât și a celui modern.
C1. Evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea romanului studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;	
II. Argumentarea C1 Încadrarea într-o a.Curentul tradiționalist	Sadoveanu este un scriitor realist cu viziune romantică, un povestitor creator de arhetipuri, mai degrabă un mare rapsod, un poet epic al literaturii noastre, decât un prozator propriu-zis. Apărut în etapa deplinei maturități artistice a autorului, romanul Baltagul (1930) este considerat roman tradiționalist din punctul de vedere al invenției narative, caracterizat de obiectivitate, concizie și armonie compozițională. Baltagul este un roman tradiționalist deoarece evocă lumea satului arhaic. El păstrează timbrul baladei Miorița din care a germinat tema. Povestea are în centru uciderea păstorului de tovarășii săi și compensarea morții prin acțiunea justițiară a soției, într-o „nuntire” dincolo de moarte. Relațiile temporale și spațiale circumscriu un spațiu mioritic, la sfârșitul toamnei, localizat în partea dinspre munte a Moldovei, punctat de localități și cătune pe coordonatele realului (Dorna, Broșteni, Sabasa, Suha), dar care aparțin unui ținut arhaic, unei civilizații încremenite în atemporal. După legile transumanței, inversate, povestea se sfârșește primăvara. Viziunea tradiționalistă pe care o propune ”Baltagul” pornește de la întrepătrunderea aspectelor realiste cu cele mitice .
b.Realismul mitic	Baltagul este și roman mitic pentru că zugrăvește o civilizație veche pastorală și valorifică mituri precum cel al transumanței (Miorița) sau cel al coborârii în Infern (Isis și Osiris). Lumea pe care o crează Sadoveanu „gândește în basme și vorbește în poezii”. Este o lume în care domnește norma, în care compromisurile sunt inacceptabile. Ritmurile vieții își urmează ciclic cursul, după datini arhaice, consacrate de practici milenare. Ca în basme, prejudiciul va fi îndreptat, răufăcătorii pedepsiți și echilibrul reinstaurat.
C2. Comentarea a două secvențe relevante pentru tema romanului studiat;	
1.Tema	Tema romanului Baltagul este una cu un grad mare de generalitate: condiția munteanului care trăiește în zona de interferență a lumii vechi cu cea nouă. Sadoveanu construiește un portret colectiv, cel al omului de la munte, ale cărui ocupații milenare „de la Burebista, baciul nostru cel de demult”, constituie tema fundamentală a întregului roman. Tema mioritică se întrepătrunde cu arii tematice diverse: familia, iubirea, lupta binelui împotriva răului, moartea, inițierea, călătoria .
2.Scene reprezentative	Un prim episod reprezentativ este constituit de povestea despre neamurile lumii pe care Nechifor obișnuia să o rostească la cumetrii și oște. Aceasta surprinde în mod subtil

	specificul muntenilor: neînzeștrați nativ, dar puternici, dârzi, cu inimă bună și dragoste de petrecere.
a. Scena legendei	Motto-ul care precede incipitul dezvăluie punctul de plecare mioritic: „Stăpâne, stăpâne,/ Mai cheamă și-un câne...” Începutul tip prolog al romanului evocă o legendă povestită cu plăcere de Nechifor Lipan la cumătrii și nunți despre rostul neamurilor stabilit de Dumnezeu în vremuri de început. „Suntem în Dacia..., ca punct de plecare. Intriga romanului e antropologică.”(G. Călinescu). Aflăm profilul muntenilor al căror portret exponențial dual este pe de o parte Nechifor, personaj absent, dar și Vitoria, femeie aprigă de la munte: „umblăm domol...,ostenim zi și noapte, tăcem..., asupra noastră fulgeră, trăsnește și bat puhoaietele.” Evocarea continuă cu decuparea trăsăturilor esențiale ale păstorului dispărut: priceput în meșteșugul său, cu înfățișarea îndesată și spătoasă, mustața neagră și sprâncenele aplecate, prosper și cunoscut în târguri depărtate,obligat la o viață dură, cu îndelungi absențe. Vitoria este, de asemenea, o femeie încă frumoasă, „din categoria oamenilor tari” (Constantin Ciopraga), ageră în vorbă și în faptă, care apără ferm cuviința amenințată de tendințele cosmopolite ale fetei Minodora, plătește argatul și știe a organiza gospodăria în lipsa soțului. Întârzierea lui Nechifor, constatarea cu înfrigurare a semnelor prevestitoare-visul cu Nechifor întors către apus, peste o apă mare, cântatul cocoșului o singură dată, a plecare, întunecarea cerului-fixează intriga și configurează coordonatele fundamentale ale desfășurării epice.
b. Scena finală	O altă secvență relevantă pentru tema romanului este cea finală , în care Vitoria, veritabil „Hamlet feminin”, reconstituie crima și împlinește aproape ritualic dreptatea și rânduiala tulburate pentru o vreme. Eroină tragică, stăpânește prin inteligență, voință, tenacitate, arta disimulării, tactică psihologică pe toți participanții la praznic pentru a determina deconspirarea răufăcătorilor. Țese aluzii, provoacă pe Calistrat Bogza, analizează baltagul și povestește despre mort ca și cum ar avea o comunicare neștiută cu acesta. În punctul culminant, povestește crima și împinge pe Gheorghică la săvârșirea actului justițiar. Intransigența aparține eroilor sadovenieni prin imperative morale ancestrale: „Cine ucide om- spune un personaj- nu se poate să scape de pedeapsa dumnezeiască”.
C3. Analiza a două elemente de structură, compoziție și de limbaj, semnificative pentru romanul studiat (de exemplu: acțiune, conflict, relații spațiale și temporale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, instanțele comunicării narative, registre stilistice, limbaj etc.)	
1. Titlul	Titlul , dincolo de semnificația denotativă, simbolizează dezechilibrul în ordinea cosmică a lumii, și, de asemenea, restabilirea necesară a organicității lumii. În roman este vorba despre două astfel de instrumente: baltagul lui Calistrat Bogza, vechi, care ”știe multe” și pe care ”e scris sânge”, dar și cel nou, făurit pentru Gheorghică, rămas nepătat și pe care îl așteaptă datoriile viitorului.
2.Perspectiva narativă	Perspectiva narativă este una obiectivă, specifică prozei realiste. Naratiunea se realizează la persoana a III-a, naratorul nefiind implicat în desfășurarea acțiunii. Discursul aparține unui narator auctorial, extradiegetic și omniscient, care relatează faptele la persoana a III-a. De multe ori, asistăm și la o focalizare internă, căci naratorul urmărește gândurile protagonistei și pătrunde în adâncul conștiinței.
3. Acțiunea	Acțiunea debutează cu imaginea Vitoriei stând singură pe prispa casei și torcând, în timp ce gândește la întârzierea nejustificată a soțului ei. Intriga este anterioară, așa cum reiese din gândurile ei: Nechifor plecase după niște oi, la Dorna, dar era aproape Sfātu-Andrei și el încă nu se întorsese. După o perioadă de asceză, în care Vitoria reflectează, întoarsă

	<p>către ea însăși, interpretând semnele-îl visează pe Nechifor cu spatele, trecând spre apus peste o revărsare de ape, și după ce apelează la toate instanțele lumești și spirituale-preotul, vrăjitoarea Maranda, prefectura de la Piatra-Neamț, unde depune o plângere, Vitoria pleacă la începutul primăverii alături de Gheorghiiță în căutarea soțului ei. Însoțiți mai întâi de negustorul David, apoi singuri, mama și fiul refac din popas în popas itinerariul soțului, află că acesta a cumpărat în noiembrie 300 de oi de la Vatra Dornei, că a vândut 100 dintre ele unor ciobani și că s-a îndreptat cu aceștia spre iernat. Din crăsmă în crăsmă, urma lui Nechifor se pierde între Sabasa și Suha, iar Vitoria află numele însoțitorilor lui Nechifor- Calistrat Bogza și Ilie Cuțui, îmbogățiți subit în toamna trecută. Pentru că de la aceștia nu află nimic, după descoperirea câinelui Lupu în curtea unui gospodar, cei doi găsesc rămășițele lui Nechifor într-o prăpastie. La praznicul de după înmormântare, Vitoria îl încolțește pe Calistrat și uimește pe toți povestind crima. Bogza, ajuns la capătul puterilor, îl atacă pe Gheorghiiță, dar este atacat de câine și ucis de cel din urmă . Își recunoaște vina și își cere iertare. Vitoria își recapătă grijile obișnuite, semn că lumea reintră în cursul întrerupt.</p>
III. Concluzia	<p>Roman tradiționalist, mitic, social, inițiativ, "Baltagul" transformă intriga "Mioriței" într-o monografie a unei societăți. "Eroul statornic al celor mai bune scrieri e un popor", observa George Călinescu. Acest erou în romanul Baltagul se dovedește omul de la munte, depozitar al unei filozofii și al unei mentalități ancestrale. Roman complex, el ilustrează arta scrierii sadoveniene prin împletirea epicului cu liricul, și a realismului cu simbolicul și cu baladescul</p>